



USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ



ГРОМАДСЬКЕ
ПАРТНЕРСТВО
ЗА ПРОЗОРИ
МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ!



ВЕЛИКОГАЇВСЬКА ГРОМАДА
МІСЦЕ ТВОГО ЗРОСТАННЯ



**Global
Communities**
Partners for Good

БЮДЖЕТ ДЛЯ ГРОМАДЯН ВЕЛИКОГАЇВСЬКОЇ ОТГ 2019 рік



Підготовка та друк цього видання стали можливими завдяки щирій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Зміст є відповідальністю Глобал Ком'юнітіз (Global Communities) і не обов'язково відображає точку зору USAID чи уряду Сполучених Штатів.

ВСТУП

Фінансовою основою органів місцевого самоврядування для здійснення повноважень із забезпечення життєдіяльності в населених пунктах є місцеві бюджети. Обов'язки з планування та виконання місцевого бюджету нашої об'єднаної територіальної громади покладено на Великогаївську сільську раду.

Як представник інтересів мешканців територіальної громади ми прагнемо, щоб процес формування доходів бюджету та використання коштів платників податків був зрозумілим для кожного з Вас.

Сподіваємось, що сформовані більш відкриті й довірли-

ві стосунки між органами влади і виборцями стануть запорукою зростання ефективності бюджетних витрат, цільового використання бюджетних коштів, особливо у сфері забезпечення основних соціальних стандартів. Бюджет для громадян створений для ознайомлення мешканців громади з джерелами доходів та обсягами видатків, які були заплановані на 2019 рік. Поміщена у цій брошурі інформація може стати корисною для залучення мешканців до обговорення напрямків витрачання бюджетних коштів та контролю за прозорістю їх руху.

Великогаївська сільська рада

ЩО ТАКЕ БЮДЖЕТ ДЛЯ ГРОМАДЯН?

Бюджет для громадян, який Ви тримаєте у руках, – це спрощена, позбавлена технічної мови презентація інформації про бюджет громади.

Бюджет для громадян створений, щоб зробити складну та технічну бюджетну інформацію доступною Вам і Вашим друзям, колегам, родині.

Бюджет для громадян допомагає зрозуміти бюджет громади і побачити своє місце в ньому. Він нагадує, що бюджет

громади – це кошти всіх її мешканців, і показує, що гроші в бюджеті не з'являються нізвідки, а витрати з бюджету не робляться лише за бажанням когось з керівників громади або групи громадян.

Також важливо, що бюджет для громадян демонструє можливості для кожного мешканця громади впливати на формування та витрачання бюджету своєї громади.

БЮДЖЕТНА ТЕРМІНОЛОГІЯ

Місцевий бюджет – це фінансовий план громади. В ньому визначається, звідки громада буде отримувати кошти, а також на що їх витратить. Бюджет громади формується та управляється на основі Бюджетного кодексу України. Це означає, що існують чіткі правила, звідки і в якому порядку громада отримує кошти в свій бюджет, а також куди вона може їх витратити. Бюджет, а також зміни до нього, затверджуються рішенням місцевої ради.

Доходи бюджету – гроші, які громада заробила сама, а також отримала від держави. Доходи бюджету формуються з податків та зборів, неподаткових надходжень (наприклад, кошти, отримані за надання адміністративних послуг, кошти, які самостійно заробили бюджетні установи).

Видатки бюджету – кошти, що витрачаються на цілі та заходи, які заплановані в бюджеті. Видатки можуть бути поточні та капітальні.

Трансферти – це кошти, які передаються з бюджетів інших рівнів до бюджету громади. До трансфертів відносяться дотації та субвенції.

Субвенції – кошти, які з державного бюджету передають місцевим бюджетам на виконання конкретних повноважень, які делеговані державою. Ці кошти можна використовувати лише за певним призначенням. Приклади субвенцій – інфраструктурна, медична, освітня. Субвенції також можуть передаватися з одного місцевого бюджету іншому. Наприклад,

передача коштів районній лікарні на лікування жителів громади - з селищного в районний бюджет.

Дотації – кошти, які виділяються з бюджету вищого рівня для того, щоб досягти рівних доходів населення у всіх населених пунктах.

Загальний фонд – це кошти, передбачені для надання послуг державними та комунальними установами. Кошти загального фонду витрачаються переважно на виплати заробітної плати та оплату енергоносіїв, для надання громадянам послуг освіти (дитячі садки, школи, позашкільні заклади), культури (будинки культури, клуби, бібліотеки, музеї), медицини (ФАПи, амбулаторії, лікарні), соціального захисту, фізичної культури і спорту (дитячо-юнацька спортивна школа, заходи та змагання різного характеру).

Спеціальний фонд – це окремий фонд, кошти якого мають цільове спрямування. Основну частину спеціального фонду формують бюджет розвитку та власні надходження бюджетних установ, а також інші ресурси, наприклад, гранти від міжнародних організацій.

Бюджет розвитку – кошти, які витрачаються на капітальне будівництво, реалізацію інвестиційних проектів, капітальний ремонт та реконструкцію об'єктів соціально-культурної сфери і житлово-комунального господарства тощо. Тобто на будівництво, модернізацію та ремонт доріг, шкіл, садочків, амбулаторій, клубів.

БЮДЖЕТНИЙ ЦИКЛ

Бюджет – це ключовий інструмент для управління громадою, а також втілення в життя пріоритетів та цілей розвитку громади. Дії органу місцевого самоврядування по управлінню бюджетом громади на 1 рік умовно можуть бути розділені на декілька стадій і займають більше часу, ніж 1 календарний рік. Період управління бюджетом на один рік називається бюджетним циклом і включає 5 стадій: складання прогнозу бюджету, складання проекту бюджету, розгляд проекту бюджету та його затвердження, реалізація прийнятого бюджету і, насамкінець, звітування про результати виконання бюджету за рік. Один бюджетний цикл займає більше, ніж півтора календарних роки. Завершення одного бюджетного циклу фактично накладається на початок вже наступного бюджетного циклу.

Складання прогнозу бюджету. Прогноз бюджету робиться на 3 роки – плановий (тобто той, на який плануємо бюджет) і 2 наступні роки. Разом 5. Ці наступні роки називають прогнозними. Прогноз робиться для того, щоб розуміти, які податки та скільки їх буде збиратися в наступні 3 роки, а також, на які цілі витратяться гроші з зібраних податків. Прогноз оприлюднюється на сайті ради та приймається на сесії не пізніше 1 вересня.

Складання бюджету. На цій стадії загальнодержавні органи подають розрахунки міжбюджетних трансфертів. Місцеві органи влади разом з розпорядниками бюджетних коштів, наприклад, відділом освіти, розробляють та подають бюджетні запити. На основі поданих розрахунків міжбюджетних трансфертів та бюджетних запитів вже відбувається розробка проекту рішення про місцевий бюджет. Попередній проект бюджету оприлюднюється на сайті ради.

Розгляд та затвердження бюджету. Попередній проект рішення

про бюджет обговорюється та затверджується на засіданні постійної комісії місцевої ради, яка відповідає за питання бюджету. Далі проект рішення передається на розгляд виконавчого комітету, який також повинен його затвердити. Проект бюджету розглядається та затверджується на сесії місцевої ради. Рішення про затвердження бюджету приймається не пізніше, ніж 25 грудня. Після прийняття, рішення та бюджет, оприлюднюються на сайті ради.

Виконання бюджету. Саме на цьому етапі здійснюються всі витрати та збираються всі податки. Окрім того, протягом виконання бюджету може виникати необхідність внесення змін в нього. Всі зміни проходять окрему процедуру від розгляду бюджетною комісією ради і до затвердження на сесії ради. Окрім того, законодавством встановлено обов'язок щоквартального звітування про виконання бюджету, що також передбачає затвердження квартальних звітів окремими рішеннями ради по завершенню кожного кварталу.

Звітування про виконання бюджету. По завершенню року, для якого виконувався бюджет, розпочинається підготовка звіту про виконання бюджету за рік. Звіт також проходить всю процедуру розгляду та затвердження в усіх інстанціях, яка завершується розглядом та затвердженням рішення місцевою радою. Затверджений звіт оприлюднюється на сайті ради. Окрім того, бюджетне законодавство встановлює обов'язкову вимогу проведення публічного звітування про виконання бюджету. Публічне представлення звіту про виконання бюджету повинно відбутись не пізніше 15-го березня наступного року. Місцева рада повинна широко анонсувати захід, на якому буде представлятися звіт про виконання бюджету, та запрошувати громадськість відвідати його.

ЯК МОЖНА ВПЛИВАТИ НА БЮДЖЕТ СВОЄЇ ГРОМАДИ

РОЗГЛЯД ТА ПРИЙНЯТТЯ

СКЛАДАННЯ БЮДЖЕТУ

В цей час відбувається складання бюджету на наступний рік.

Як долучитись:

- Подавати пропозиції до бюджету депутатам;
- Подавати пропозиції безпосередньо до місцевої ради. Місцева рада також сама може організувати процес збору пропозицій до бюджету від громадян;
- Брати участь в експертних групах, дорадчих органах, наприклад, з питань врахування бюджетом гендерних аспектів.

ТРАВЕНЬ – ЖОВТЕНЬ

ЛИСТОПАД – 25 ГРУДНЯ

В цей час попередній проект проходить узгодження та обговорення, під час кожного з яких до бюджету можуть вноситись певні незначні зміни.

Як долучитись:

- Взяти участь в бюджетних слуханнях та висловлювати свої пропозиції до проекту бюджету. Слухання може ініціювати рада або громадяни самостійно;
- Відвідувати засідання бюджетної комісії, виконавчого комітету та сесії ради;
- Допомогати фінансистам в створенні Бюджету для громадян;
- Сприяти поширенню прийнятого рішення про бюджет, а також Бюджету для громадян – розповсюджувати ці документи електронно, обговорювати їх з колегами чи знайомими.

СІЧЕНЬ – ГРУДЕНЬ

В цей час відбуваються закупівлі, фінансується робота бюджетних установ і організацій, збираються податки. За потреби вносяться зміни до бюджету.

Як долучитись:

- Подати проект на конкурс «Бюджету участі». Брати участь в кампаніях агітації за проекти бюджету участі та голосувати за проекти бюджету участі;
- Ініціювати громадський моніторинг виконання бюджету;
- Відвідувати засідання бюджетної комісії та сесій міської ради, на яких розглядаються бюджетні питання.

ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ

В цей час відбувається складання прогнозу бюджету на наступні 3 роки

Як долучитись:

- Подавати пропозиції до прогнозу бюджету в управління та відділи – звичайним листом, надісланим поштою чи електронною;
- Подавати пропозиції безпосередньо до фінвідділу – контакти дивіться в кінці цього документу. Місцева рада також сама може організувати процес збору пропозицій до прогнозу бюджету від громадян через ЦНАП чи під час заходів, у місцях масового збору людей;
- Брати участь в експертних групах, дорадчих органах, наприклад, з питань врахування прогнозом довгострокових інфраструктурних проектів.

ЛИПЕНЬ – ВЕРЕСЕНЬ

Вже по завершенню календарного року розпочинається етап звітування про виконання бюджету за рік.

Як долучитись:

- Взяти участь в обговоренні звіту про виконання бюджету під час його публічного представлення;
- Відвідати сесії, на який звіт про виконання бюджету затверджується;
- Ініціювати громадський аудит виконаного бюджету: як по окремих напрямках (наприклад, щодо гендерної орієнтованості чи освіти), так і всього бюджету в цілому.

СІЧЕНЬ – 15 БЕРЕЗНЯ

СКЛАДАННЯ ПРОГНОЗУ БЮДЖЕТУ

ЗВІТУВАННЯ

НА ЧОМУ ЗАСНОВАНО БЮДЖЕТ НАШОЇ ГРОМАДИ

Місцевий бюджет громади на 2019 рік розроблено у відповідно до плану соціально-економічного розвитку громади, затвердженого рішенням сільської ради від 20 лютого 2019 року № 734. Окрім того, бюджет є інструментом досягнення стратегічних цілей, які визначила для себе громада у затвердженій рішенням сільської ради Стратегії сталого розвитку Великогаївської об'єднаної територіальної громади на

2018-2025 роки. Серед них: якісна освіта, поліпшення інституційного середовища для розвитку місцевого бізнесу, розвиток туризму, впровадження енергозберігаючих технологій, покращення благоустрою території громади, чисте довкілля та здоровий спосіб життя, покращення якості надання адміністративних послуг населенню, формування інституцій громадянського суспільства.

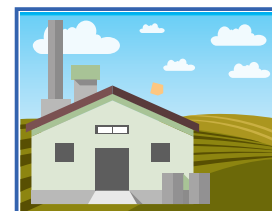
НАША ГРОМАДА ЗАРАЗ



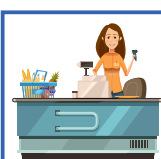
РОЗПОДІЛ ЗАЙНЯТОГО НАСЕЛЕННЯ ЗА ГАЛУЗЯМИ



**СІЛЬСЬКЕ
ГОСПОДАРСТВО**
466



ПРОМИСЛОВІСТЬ
130



ТОРГІВЛЯ
583



ПОСЛУГИ
109



БЮДЖЕТНА СФЕРА
837



**ЗЕМЛЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО
ПРИЗНАЧЕННЯ**

7 340,5 га

**ПРОТЯЖНІСТЬ
ДОРІГ**
154,14 км

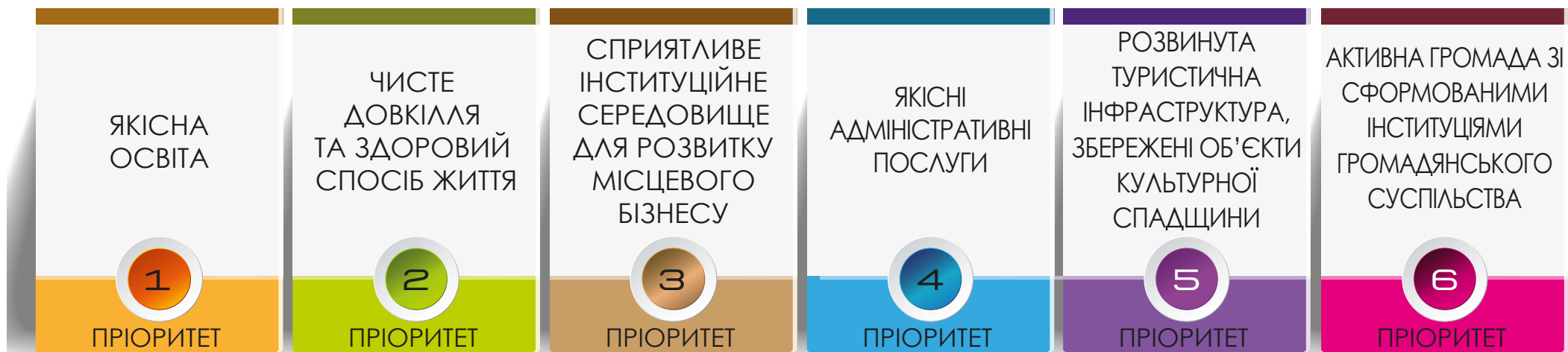
ШКОЛИ
9

ДИТЯЧІ САДКИ
8

**ФЕЛЬДШЕРСЬКО-АКУШЕРСЬКІ
ПУНКТИ ТА
АМБУЛАТОРІЇ**
10

ЯКОЮ МИ ХОЧЕМО БАЧИТИ НАШУ ГРОМАДУ

Пріоритетами розвитку нашої громади на найближчі 10 років є:



В 2018 році Великогаївська сільська рада проводила збір пропозицій до бюджету на 2019 рік. Пропозицій надійшло багато, частина з них знайшла відображення у цьогорічному бюджеті, частина буде реалізована наступного року.

ПЕРЕЛІК ПРОПОЗИЦІЙ ДО БЮДЖЕТУ ВЕЛИКОГАЇВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ НА 2019 РІК

№№ з/п	Зміст пропозиції	Підстави щодо неврахування пропозиції (обґрунтування)
Враховані		
1	Встановлення 10 літарів вуличного освітлення в с. Прошова	Враховано (фінансується виготовлення проектно-кошторисної документації на капітальний ремонт)
2	Встановлення двох літарів вуличного освітлення в с. Теофлівка	
3	Встановлення літарів вуличного освітлення на вулицях біля цвинтаря в с. Скоморохи	
4	Завершити в 2019 році ремонт вулиці Шевченка в с. Великі Гаї (завершити встановлення асфальтного покриття)	Враховано
5	Передбачити видатки на приведення до ладу водопровідно-каналізаційної системи (в т.ч. водонапірної башти), яка забезпечує водопостачання і водовідведення житлових будинків № 25-33 по вул. Медова	Враховано Передбачено кошти на виготовлення проектно-кошторисної документації на капітальний ремонт зовнішньої каналізаційної мережі від житлового будинку № 25 по вул. Медова
6	Передбачити видатки на ремонт вулиці Медова до будинків № 25-33	Враховано
7	Ремонт сцени, закупівля крісел, встановлення опалення в клубі с. Грабовець	Враховано
8	Закупівля крісел, апаратури, одягу сцени, заміна вікон і дверей, встановлення опалення в клубах сіл Білоскірка та Грабовець	Враховано частково: лише в частині придбання апаратури
9	Передбачити кошти в сільському бюджеті на проведення робіт з поліпшення водного режиму на ставку в урочищі «Пасіка» у Великих Гаях	Враховано за рахунок коштів фонду охорони навколишнього природного середовища

ПЕРЕЛІК ПРОПОЗИЦІЙ ДО БЮДЖЕТУ ВЕЛИКОГАЇВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ НА 2019 РІК

№№ з/п	Зміст пропозиції	Підстави щодо неврахування пропозиції (обґрунтування)
Не враховані		
1	Передбачити кошти на проведення ремонту даху та встановлення опалення в клубі с. Скоморохи	Відсутність фінансового ресурсу Планується залучити кошти підприємств аграрного бізнесу
2	Передбачити кошти на ремонт фельдшерсько-акушерського пункту в с. Прошова	Відсутність фінансового ресурсу. Перенесено на 2020 рік
3	Встановлення опалення та заміна вікон в клубі села Прошова	
4	Передбачити видатки сільського бюджету на реконструкцію пам'ятника Невідомому Солдату в селі Дичків та заміну огорожі довкола цього пам'ятника	Відсутність фінансового ресурсу Планується залучити кошти підприємств аграрного бізнесу
5	Заміна вікон, дверей, встановлення опалення в клубі села Дичків	
6	Придбання обладнання для офісу старости в селі Дичків	Відсутність фінансового ресурсу Перенесено на 2020 р.
7	Запровадити цільову доплату пенсіонерам, як компенсацію за пільговий проїзд, на приміських автобусних перевезеннях	Відсутність фінансового ресурсу
8	Прийняти програму енергозбереження та енергоефективності та передбачити в сільському бюджеті на 2019 рік кошти на співфінансування заходів з енергозбереження житлових будинків в пропорції 50%/50%, чи 70%/30%, чи 30%/70%	Відсутність фінансового ресурсу Розробляється програма фінансової підтримки об'єднань співвласників багатоквартирних будинків
9	Закупити за бюджетні кошти контейнери для роздільного збирання твердих побутових відходів та встановити їх в школах, дитячих садочках, поблизу зупинок громадського транспорту	Відсутність фінансового ресурсу
10	Виділити кошти на встановлення освітлення на зупинці громадського транспорту «НА ДОМАХ», а також на спорудження пішохідної доріжки навпроти зупинки	
11	Домогтися продовження роботи маршрутних автобусів Великі Гаї – Тернопіль до 22 години (доплачувати перевізникам з сільського бюджету до рівня рентабельності)	Відсутність нормативної бази (повноваження щодо організації конкурсу з роботи на автобусних маршрутах в приміському сполученні надані місцевим державним адміністраціям)
12	Придбання дитячого майданчика	Перенесено на 2020 рік
13	Ремонт приміщення під сільський громадський музей	Виділено в безоплатне користування приміщення. Ремонт планується здійснити коштами засновників музею
14	Ремонт будівлі сільського клубу в селі Баворів	Відсутність фінансового ресурсу Планується залучити кошти підприємств аграрного бізнесу
15	Придбання 20 сценічних костюмів для жіночого вокального ансамблю	Відсутність фінансового ресурсу Залучено кошти підприємств аграрного бізнесу
16	Обладнання автобусної зупинки в с. Застав'є	Відсутність фінансового ресурсу. Перенесено на 2020 рік
17	Завершення ремонту вулиці Нагірна в с. Баворів	Відсутність фінансового ресурсу
18	Завершення ремонту вулиці Лесі Українки в с. Застав'є	
19	Завершення встановлення вуличного освітлення по вул. Н. Яремчука та вул. Польова в с. Білоскірка	Перенесено на 2020 рік
20	Встановлення ліхтарів вуличного освітлення по вул. Підлісна та вул. Островецька в с. Грабовець	

ЗВІДКИ В БЮДЖЕТІ ГРОШІ

Кошти до бюджету надходять саме від громадян. Податки, які сплачують мешканці об'єднаної територіальної громади, як прямі (ПДФО, плата за землю, податок на нерухомість, акцизний податок, єдиний податок), так і непрямі (ПДВ, що сплачується при купівлі товарів і послуг), зараховуються до різних бюджетів (державного, обласного, сільського). Крім податків, до сільського бюджету надходять кошти від використання майна, продажу майна, землі несільськогосподарського призначення, які належать об'єднаній територіальній громаді, адміністративні збори, плата за певні послуги. На виконання повноважень, делегованих державою органу місцевого самоврядування (надання загальної середньої освіти, вторинної медичної допомоги населенню), надаються міжбюджетні трансферти з державного та обласного бюджетів.



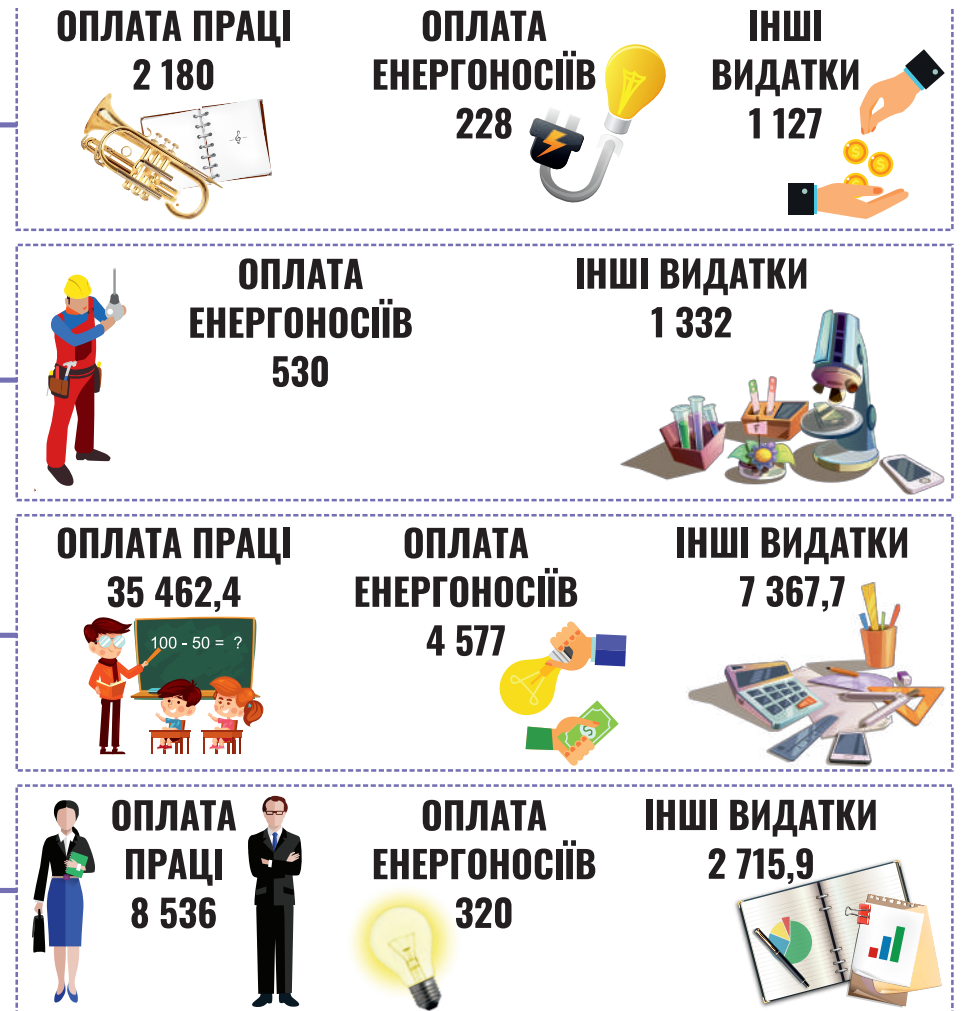
КУДИ ІДУТЬ ГРОШІ З БЮДЖЕТУ

Сплачуючи податки, які наповнюють бюджети, громадяни мають право отримувати користь від них у формі певних послуг чи допомоги. Окремі потреби кожна людина не може задовольнити самостійно власним коштом (безпека, оборона країни, дороги, охорона довкілля та ін.) Крім цього, для розвитку суспільства важливо гарантувати людині вільний доступ до отримання освітніх та медичних послуг. Незаможні громадяни та певні категорії населення отримують з бюджету адресну грошову допомогу чи пільги на окремі види послуг.

ВИДАТКИ БЮДЖЕТУ ЗА ГАЛУЗЯМИ (тис. грн)



НАЙБІЛЬШІ ВИДАТКИ З БЮДЖЕТУ



ВИДАТКИ В СФЕРІ ОСВІТИ

НАСЕЛЕНИЙ ПУНКТ, В ЯКОМУ РОЗТАШОВАНО ЗАКЛАД



ДОШКІЛЬНІ НАВЧАЛЬНІ ЗАКЛАДИ



ВИДАТКИ
НА ОДНУ ДИТИНУ
В МІСЯЦЬ, ГРН



ЗАГАЛЬНООСВІТНІ НАВЧАЛЬНІ ЗАКЛАДИ



ВИДАТКИ
НА ОДНОГО УЧНЯ
В РІК, ГРН



Великі Гаї

2341

24313

Баворів

5328

40518

Білоскірка

3473

60116

Грабовець

1598

35468

Дичків

2577

47377

Козівка

2377

53929

Прошова

1744

38297

Скоморохи

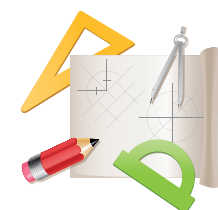
1744

48349

Товстолуг

2407

32730



БЮДЖЕТ РОЗВИТКУ ГРОМАДИ У 2019 РОЦІ

НАЗВА ЗАХОДУ	Обсяг видатків, тис. грн
Будівництво Центру активних видів спорту в с. Великі Гаї	1800
Придбання обладнання для виготовлення закордонних паспортів та ID-карток в ЦНАП	370
Придбання легкового автомобіля для сімейного лікаря	370
Придбання медичного обладнання для амбулаторій	300
Реконструкція Баворівської лікарні	622
Ремонт спортивних залів в школах сіл Великі Гаї, Дичків, Скоморохи, Козівка	2 200
Поповнення бібліотечних фондів	100
Придбання обладнання для клубів і будинків культури	190
Створення коворкінгцентру на умовах співробітництва з програмою «ДОБРЕ»	800
Придбання обладнання для закладів освіти	760
Придбання шкільного автобуса для Баворівської ЗОШ I-III ст.	610
Поточний ремонт вулиць в селах Баворів, Великі Гаї, Прошова, Грабовець, Козівка, Красівка	3565
Поточний середній ремонт дороги С 201505 Мишковичі - Скоморохи в с. Прошова	3 000
Капітальний ремонт вулиці Шевченка в с. Великі Гаї	1 497
Капітальний ремонт вулиці Шевченка в с. Застав'є	1 496
Капітальний ремонт вулиці Шевченка в с. Застінка	1 447
Капітальний ремонт приміщень ФАП в селах Дичків та Грабовець	1 540
Упорядкування території шкільного подвір'я Баворівської ЗОШ I-III ст.	370
Придбання спеціальної техніки для потреб житлово-комунального господарства	850
Регенерація території Гаю Кобзаря в с. Великі Гаї, реконструкція «Співочого поля» в с. Великі Гаї	550
Покращення гідрологічного режиму безіменного водотоку в с. Великі Гаї (урочище «Пасіка»)	115
Виготовлення містобудівної документації: генеральних планів населених пунктів та детальних планів територій громади	450

Якщо ви маєте пропозиції з приводу того, що варто профінансувати з місцевого бюджету громади наступного року, просимо надсилати їх на електронну адресу: 04394875@mail.gov.ua з поміткою «Пропозиції бюджет», або подавати у письмовій формі за адресою: с. Великі Гаї, вул. Галицька, 47, Центр надання адміністративних послуг.

Контактна інформація:

Тернопільська область, Тернопільський район, с. Великі Гаї, вул. Галицька, 47
тел. (0352)49-00-98, 49-03-98

e-mail: srvhayi@ukr.net; 04394875@mail.gov.ua

http://velykohaivska.gromada.org.ua

Наклад 500 прим.